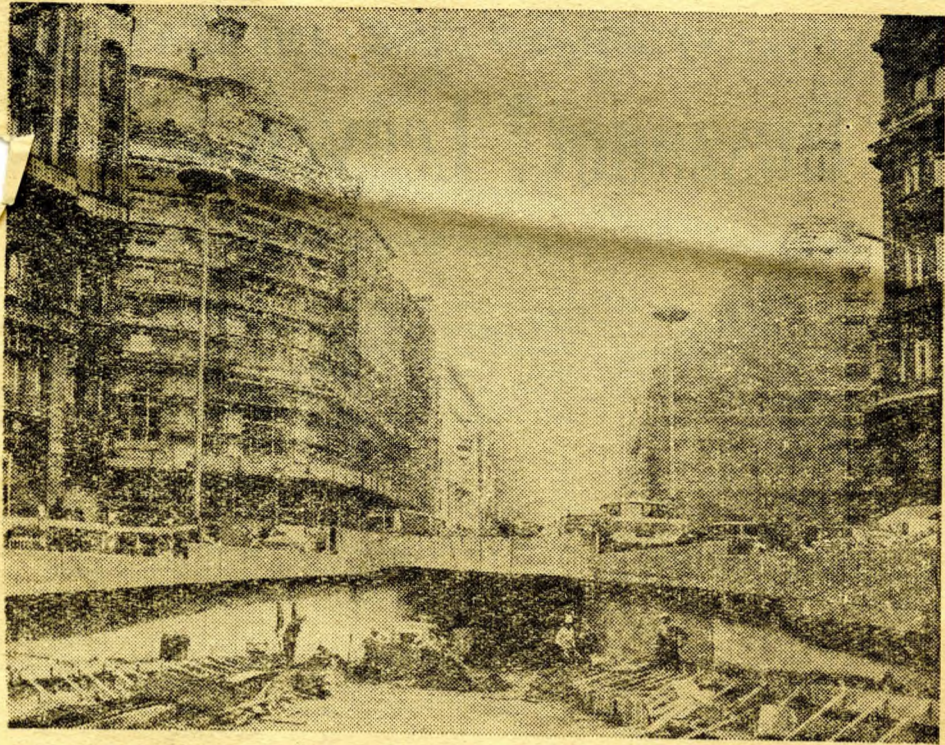

zh4

A Felszabadulás téren elkészültek az aluljárók — nemsokára burkolatot is kapnak. A környező házak is levetik lassan az állványerdőt, megújulva övezik majd a főváros egyik legmodernebb csomópontját. Ev végére helyreáll a végleges rend.

HÍRES ELŐDÖK — MAI UTÓDOK

Harmadik Miklós

Az öregúr, aki kopott zöldes ballonjában kifelé indul a kávéházból, egy híres főnemesi család utolsó férfitagja: Wesselényi, maga is Miklós.

A HAJÓS

— Három érdekes egyénisége volt családnknak, róluk írtam a Magyarországon, a többiek átlagemberek — mondta a kicsi márványasztal mellett, ahol kabátját le sem vetve várt. Az említett három: Ferenc, a törökverő, az abszolútizmus elleni főúri özszeesküvés részese, az idősebb Miklós, a féke-

len, az örök lázongó, s az ifjabb Miklós, a legnevesebb, a legismertebb: a reformellenzék szervezője, kiváló szónok, nagy sportember, jeles mezőgazda.

A többiek átlagemberek? Wesselényi Anna levelezése az 1600-as évek első felének becses történelmi, nyelvi emléke. Ferenc unokaöccse, Pál az első bujdosók, a kurucok vezére. Pál fia, István viszont labanc lett. Jutalmul több méltóságot kapott a császártól. Azóta is ő az egyetlen, aki kilóg a sorból az ötszáz éves családban. A mi Wesselényink huszonöt évesen könyvet jelentetett meg arról, hogy a Harmadik Birodalom újabb világháborúra készül, amelybe Magyarországot is behajszolja. A könyv megjelenésének dátuma: 1936.

Egy év múlva zsurnalisztának áll a Pesti Naplóhoz. Egy Párizsban, Berlinben tanult jogi doktor, nagy jövedelmű földbirtokos család sarja. Miért?

— Előtanulmányomnak készíttem. Családom természetesnek találta a választást, nem becsülték le az újságírást. Azokban az években a polgári liberális sajtó törekvése az volt, hogy kívül tartsa Magyarországot egy következő háborún, mert csak egyféleképpen végződhet. Amikor mégis kitört, akkor pedig azt magyarázta: ez a háború eleve elveszett, s a végén radikális átalakulásnak kell következnie.

A legkomorabb időkben a Magyar Nemzet külpolitikai szerkesztője volt, 1944. március 19-ig, a német megszállás első napjáig, a lap azonnali megszüntetéséig.

— Ha egy kicsit pontosabb a németek nyilvántartása, még aznap elfognak, de először régi lakásomon kerestek, ahonnan fél éve költöztem el. Volt időm eltűnni.

ÉLŐ LEXIKON

A várt átalakulás időszakára végre meghozta, amiért hosszúra nyúlt, akkor már évtizedes előtanulmányait folytatta: külképviseletre került sajtóattasénak, majd a Külügyi Intézetbe. Aztán, 1949-ben megtört az ív; rendszere-

zett a Széchényi könyvtárban, alkalmi munkát vállalt... Kevésen múlt csupán, de elkerülte a kitélepitést.

1957 januárjától az Esti Hírlap külpolitikai szemleírója, két esztendőn át. (Lassan húsz éve, de kommentárjait, pontos külpolitikai előrejelzéseit még emlegetik.) Aztán két idegen nyelven megjelenő újság, a Magyar Szemle, majd a Budapesti Rundschau főszerkesztő-helyettese, onnan ment nyugdíjba öt éve.

Azóta megint ír. Sokat, sokféle témáról; tudásanyagát nagy lexikonával vetekszik, de hajlandó egyetlen adatért — ami aztán az újságcikket olvasónak esetleg nem is fontos, talán bele sem kerül a cikkbe — napokig a könyvtárban böngészni.

A negyvenéves újságírópályán mi volt a legérdekesebb munkája?

— A háború idején a Magyar Nemzet külpolitikai rovatának vezetése. Izgalmas sport volt kijátszani a cenzúrát — fiatal voltam.

PÁRATLAN ISMERETSÉG

Személyes ismeretsége szinte páratlan. Ennek nemcsak a sajtó vette hasznát; ezért helyezték például a világháborút követő béketárgyalások idejére a párizsi követségre.

Mi foglalkoztatja most?

— Két évvel ezelőtől már írtam egy cikksorozatot a magyar ellenállásról, a Népszava 1941-es karácsonyi száma és a felszabadulás közötti időszakról. Ez a kor érdekelt továbbra is; elég sok embert ismertem, elég sokat láttam, elég sok feljegyzésem van. Politikuskokról, izgalmas, átalakuló korunk érdekes embereiről is szeretném elmondani a véleményemet. Megítélésükhöz ma már megfelelő távlatból vehetjük szemügyre őket, sokukról vétek lenne megelégedezni.

Ujján egyetlen látható családi vagyona: a megsötétedett, megrepedt kövű pecsétgyűrű — még az árvízi hajósé volt. Egyesek szerint a ballonkabátja is, de ezt ő cáfolja...

Szöllősi Ferenc